



Etninės kultūros bendrųjų programų įgyvendinimas mokyklose: šiandiena ir perspektyvos

DAIVA BRIEDIENĖ, ALĖ VILUTIENĖ
Ugdymo plėtotės centras

Pranešimas konsultacijoje internetu formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų vadovams, Savivaldybių administracijų švietimo padalinių specialistams (švietimo skyrių, švietimo centrų), kuruojantiems etninę kultūrą, aukštųjų mokyklų etninės kultūros mokslininkams, tyrėjams, etninės kultūros studijų programų įgyvendintojams, etninės kultūros specialistų rengėjams
2014 m. spalio 8 d.

Nuo 2012 metų balandžio mėn. etninės kultūros ugdymo turinys švietimo įstaigose formuojamas ir įgyvendinamas vadovaujantis

- **Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo metodinės rekomendacijos ir metodinė medžiaga**
- **Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendroji programa**
- **Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendroji programa.**

Programos patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. V-651 „Dėl Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos ir Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 46-2252).

Etninės kultūros bendrųjų programų tikslas

padėti mokiniams ugdytis tautinį tapatumą ir etnokultūrinį raštingumą, pažinti ir vertinti savo tautos ir Lietuvos tradicinę kultūrą, suprasti jos gyvybingumą ir nuolatinį atsinaujinimą, sąsajas ir skirtumus su kitomis kultūromis, suvokti save kaip tos kultūros puoselėtoją, ugdytis pasididžiavimą ja ir pagarbą kitoms kultūroms.

Etninės kultūros bendrųjų programų turinys formuojamas

1) kiekviename ugdymo konkcentre gilinantis į
7-8 temas;

2) integruojant dvi veiklos sritis:

- Etninės kultūros vertybių bei reiškinių
pažinimą ir vertinimą
- Etnokultūrinę raišką

Etninės kultūros bendrosios programos

Šiandien yra **pasirenkamosios** ir gali būti įgyvendinamos:

- mokyklose, vykdančiose mokymą valstybine kalba;
- mokyklose, vykdančiose mokymą tautinės mažumos kalba;
- neformaliojo ugdymo įstaigose.

Pagrindinio ir vidurinio Etninės kultūros ugdymo programų įgyvendinimas

Gali apimti visas su mokinių veikla susijusias formaliojo ir neformaliojo švietimo sritis:

- etninės kultūros **dalyko** mokymą;
- etninės kultūros **modulio** mokymą (nuo 9 kl.);
- etninės kultūros **integravimą** į kitų mokomųjų dalykų turinį;
- gyvosios tradicijos etninės kultūros **renginius**: kalendorines ir kitas šventes, vakarones, išvykas, žygius ir kita;
- **neformalųjį švietimą** etninės kultūros kolektyvuose: folkloro ansambliuose, klubuose, amatų būreliuose ir kt.

Bendruosiuose ugdymo planuose nuo 2013 m. buvo įtrauktos palankios nuostatos Etninės kultūros ugdymui visose ugdymo programose

134. Etninės kultūros ugdymas mokykloje reglamentuojamas

vadovaujantis Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendraja programa ir Vidurinio ugdymo bendraja programa, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. V-651 (Žin., 2012, Nr. 46-2252).

Etninės kultūros ugdymas šiandien mokyklose (Bendrieji ugdymo planai 2013-2014, 2014-2015 m.m.)

12. Mokyklos ugdymo turinys formuojamas atrenkant ir pritaikant ugdymo turinį pagal mokyklos tikslus, Lietuvos visuomenės vertybes, konkrečius mokinių ugdymo (si) poreikius.

Etninės kultūros ugdymas šiandien mokyklose (Bendrieji ugdymo planai 2013-2014, 2014-2015 m.m.)

17. **Mokykloje vykdomoms ugdymo programoms įgyvendinti rengiamas mokyklos ugdymo planas** vadovaujantis Bendrųjų ugdymo planų nuostatomis Mokyklos ugdymo plano rengimas grindžiamas demokratiškumo, subsidiarumo, prieinamumo, bendradarbiavimo principais, įtraukiant mokytojus, mokinius, tėvus (globėjus, rūpintojus). Į mokyklos ugdymo plano rengimą **gali būti įtraukti ir vietos bendruomenės atstovai**.

18. Mokyklos **ugdymo planui rengti** rekomenduojama mokyklos vadovo įsakymu sudaryti **mokyklos bendruomenės** narių grupėms atstovaujančią darbo grupę. Grupės darbui **vadovauja mokyklos vadovas**.

Etninės kultūros ugdymas šiandien mokyklose

- **Taigi**

mokyklų bendruomenės šiandien švietimo įstaigoms turi didelę įtaką stiprinant etnokultūrinį ugdymą, kuris būtų gilus ir kryptingas, skatinantis mokinių geresnius pasiekimus

**ŠMM ir UPC 2012-2014 metų
tikslai/ veiklos kryptys dėl
Bendrujų etninės kultūros programų įgyvendinimo**

- **Situacijos, poreikių tyrimas** (*kokiose švietimo įstaigose įgyvendinamos etninės kultūros programos, prie kurių savivaldybių yra įsikūrę etninės kultūros mokytojų metodiniai būreliai*)
- **Bendruomenės savivaldybėse, regionuose, šalyje būrimas** (*mokyklos, kultūros įstaigos, savivaldybės, universitetai, mokslo įstaigos*)
- **Metodinė pagalba** (*metodinė medžiaga, kvalifikacijos tobulinimo renginiai*) kokybiškam ir planingam programų įgyvendinimui
- **Renginių mokinių pasiekimas gerinti** inicijavimas, organizavimas

Veikla įgyvendinat bendrąsias etninės kultūros programas

1 veiklos kryptis - bendradarbiavimas su aukštosiomis mokyklomis, mokslinių tyrimų institutų mokslininkais, tyrėjais ir puoselėtojais, etninės kultūros pedagogų ir specialistų rengėjais, vyriausybinių, nevyriausybinių, visuomeninių organizacijų atstovais.

2012 – 2014 m. ŠMM ir UPC organizuotos:

- 3 apskritojo stalo diskusijos
- 7 vaizdo konferencijos / transliacijos internetu

Veikla įgyvendinat bendrąsias etninės kultūros programas

2 veiklos kryptis- bendravimas su mokytojais:

- 4 kvalifikacijos tobulinimo renginiai (3 tradicinėmis tapusios metodinės dienos (rugpjūčio ir balandžio mėn.) ir 1 intensyvūs mokymai *Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos įgyvendinimui*).
Dalyvavo 171 mokytojas (suvestinė Lietuvos žemėlapyje)
- 3 vaizdo konferencijos ir 4 transliacijos internetu.
- Programų pristatymas parodoje *MOKYKLA* (2012, 2014 m.)

Veikla įgyvendinat bendrąsias etninės kultūros programas

3 veiklos kryptis: nuoseklus metodinės medžiagos rengimas

- 2012 m. Parengtas Etninės kultūros rekomenduojamų mokymo **priemonių, papildomos literatūros ir kitų šaltinių sąrašai** (bendradarbiaujant su LMTA).
- 2012 m. Parengtos Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokykliniam, priešmokykliniam ir pradiniam ugdymui ([Mokytojo knyga](#)) su praktiniais pavyzdžiais.
- 2013 m. Bendradarbiaujant su VDU ir 30 mokytojų parengti Pagrindinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos [Ugdymo veiklos aprašai](#) (metodinė medžiaga etninės kultūros pamokoms, projektams 8 programos temoms).

Veikla įgyvendinat bendrąsias etninės kultūros programas

3 veiklos kryptis: metodinės medžiagos rengimas

- 2014 m. bus baigti rengti ilgalaikiai (detalieji) etninės kultūros **ugdymo planai** 5 – 12 klasėms
- 2014 m. Bendradarbiaujant su universitetais bus parengtos 6 modulių - *Etninė kultūra ir socializacija, Gamta ir etninė kultūra, Kalba ir etninė kultūra, Menai ir etninė kultūra, Papročiai ir etika, Technologijos ir etninė kultūra* – programos (su *mokomąja medžiaga*) įgyvendinant Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrąją programą.

Veikla įgyvendinat bendrąsias etninės kultūros programas

- **4 veikos kryptis – renginiai**, skatinantys mokinių domėjimąsi etnine kultūra ir gerinantys mokinių pasiekimus

Etninės kultūros olimpiada

(etapai: 2014 m. pasirengimas, 2015 m. – vykdymas)

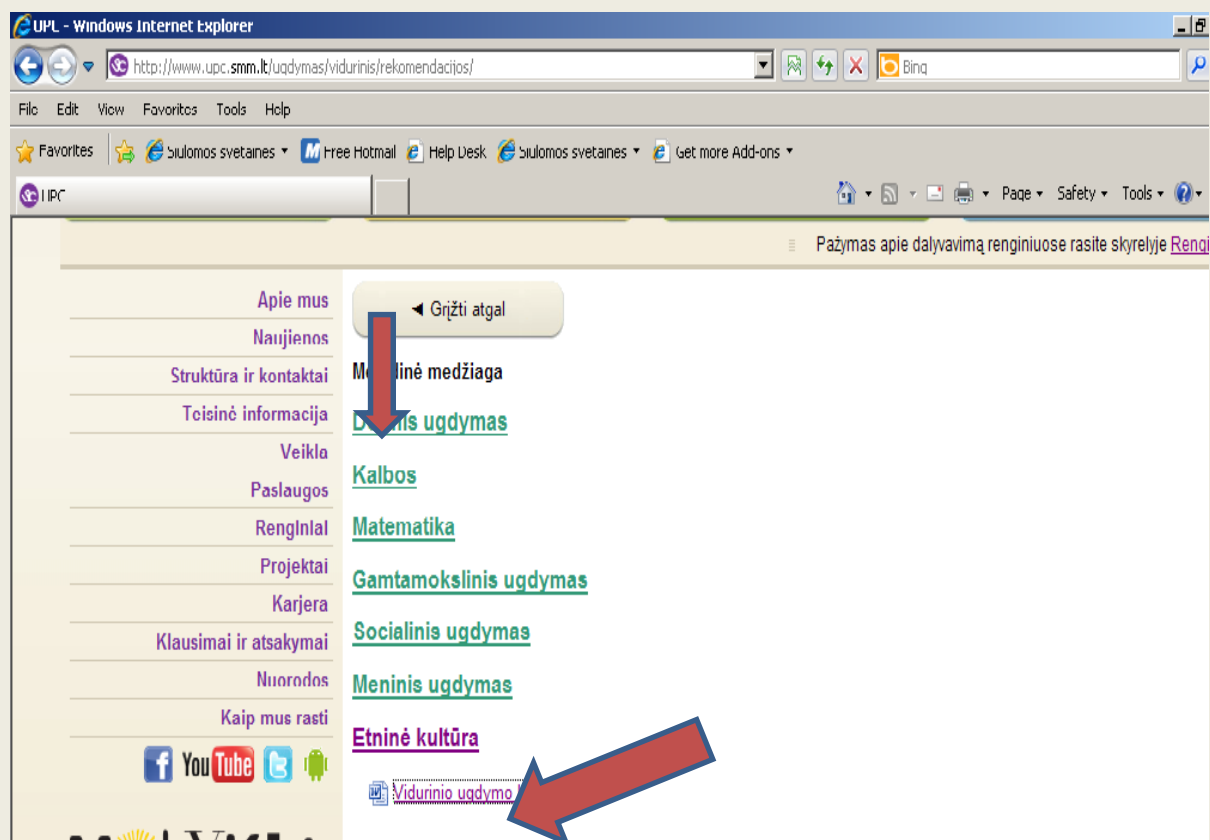
Etnokultūrinis ugdymas. Metodinė medžiaga UPC svetainėje

<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php>

<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/pradinis/rekomendacijos/>

<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/vidurinis/rekomendacijos/>

<http://www.upc.smm.lt/ugdymas/pagrindinis/rekomendacijos>



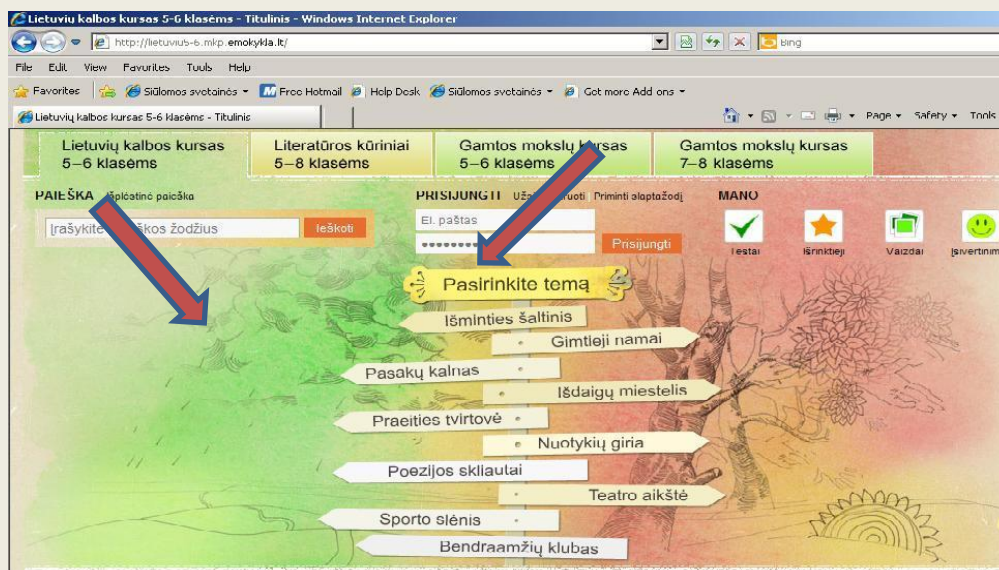


Etnokultūrinis ugdymas. Papildoma metodinė medžiaga UPC svetainėje

ESF PROJEKTAI

Projekto *Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas* <http://mokomes5-8.ugdome.lt/index.php/apie-mus> svetainė

Lietuvių kalbos kursas 5-6 klasėms. <http://lietuviu5-6.mkp.emokykla.lt/>





Etnokultūrinis ugdymas. Papildoma metodinė medžiaga UPC svetainėje

ESF PROJEKTAI

Virtuali edukacinė biblioteka. *Lietuvių etninė kultūra* (60 vaizdo įrašų).

<http://www.youtube.com/playlist?list=PL8D59EE7DE83D35AF>



**Etnokultūrinis ugdymas.
Papildoma metodinė medžiaga 2015 m.
UPC svetainėje**

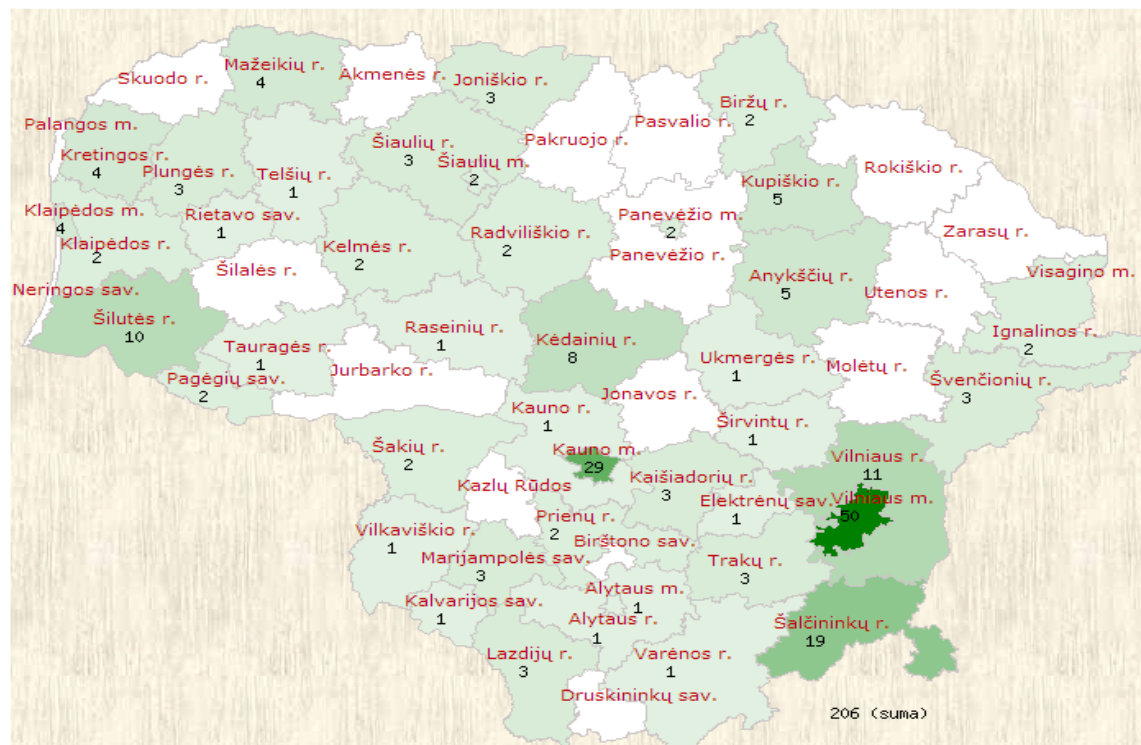


[Ugdymo sodas](#)

ŠMM ir UPC darbai 2014 m. II pusmečiui

- **2014 m. spalio 17-18 d.** ŠMM, UPC ir VDU organizuojamas dviejų dienų kvalifikacijos tobulinimo seminaras **70 etninės kultūros ir įvairių dalykų mokytojams, dirbantiems vidurinio ugdymo programoje;**
- **2014 m. lapkričio 5 d.** ŠMM ir UPC organizuojama apvaliojo stalo diskusija su universitetais, mokslo įstaigomis, mokyklomis, mokytojais, kultūros įstaigomis **dėl etninės kultūros olimpiados**, veiklos 2015 -2016 m.
- Parengiami etninės kultūros olimpiados nuostatai ir pateikiami tvirtinimui.

UPC renginių dalyviai 2013 - 2014 m.



r_id	data	pavadinimas
129	2013-12-12	Pasirengimas etninės kultūros bendrųjų programų įgyvendinimui
374	2014-04-04	Metodinė diena savivaldybių etninės kultūros mokytojų metodinių būrelių pirmininkams
661	2014-08-26	Metodinė diena etninės kultūros ir etninę kultūrą į ugdymo procesą integruojantiems įvairių dalykų mokytojams „Mokinių pasiekimų gerinimas: etninės kultūros metodinės medžiagos panaudojimas“
722	2014-10-17	Vidurinio ugdymo etninės kultūros bendrosios programos 6 modulių su metodine medžiaga rengimas ir išbandymas

ŠMM ir UPC 2015-2016 metų tikslai dėl Bendrųjų etninės kultūros programų įgyvendinimo

- Bendradarbiaujant su universitetais, mokslo įstaigomis situacijos dėl **etninės kultūros stiprinimo regionuose** ir savivaldybėse: nuolatinis bendravimas su savivaldybių specialistais, mokyklų vadovais, etninės kultūros kuratoriais, mokytojais.
- Bendradarbiaujant su universitetais, mokslo įstaigomis **metodinė pagalba kryptingam ir kokybiškam etninės kultūros ugdymo programų įgyvendinimui** (darbas su etninės kultūros ir įvairių dalykų mokytojais, edukatoriais).
- **Bendravimas ir bendradarbiavimas:**
 - su universitetais ir mokslo įstaigomis parengiant etninės kultūros olimpiados nuostatus bei olimpiados užduotis (vykdymas ir organizavimas kartu su LMNŠC);
 - su Etninės kultūros ugdytojų sąjunga.
- **Situacijos tyrimas ir bendradarbiavimo gairių numatymas** su tautinių mažumų, Rytų Lietuvos, užsienio lietuvių švietimo įstaigomis.

Siūlymai metodinės veiklos stiprinimui (1)

- steigti etninės kultūros ugdymo mokytojų metodinius būrelius prie savivaldybių švietimo skyrių (7 nariai);
- pagarsinti metodinius būrelius Lietuvos žemėlapyje (60 savivaldybių, UPC svetainėje);
- ugdymo įstaigų svetainėse sukurti rubriką skirtą etninei kultūrai (kurios nuorodą bus įkelta į Lietuvos žemėlapij);
- bendradarbiauti su kultūros įstaigomis, sukurti duomenų bazę Lietuvos žemėlapyje kiekvienos savivaldybės svetainėje (60 savivaldybių);

Siūlymai metodinės veiklos stiprinimui (2)

- siūlyti aukštosioms mokykloms įtraukti etninės kultūros kursą į visų specialybių programas;
- siūlyti aukštosioms mokykloms parengti etninės kultūros programų ir jas teikiančių aukštųjų mokyklų dėstytojų suvestinę. Informaciją pateikti Švietimo centrų asociacijai (mokytojų, etninės kultūros specialistų kvalifikacijos tobulinimo reikmėms);
- etninės kultūros veiklas skleisti vaizdo konferencijose/transliacijose internetu visiems etninės kultūros kuratoriams, etninės kultūros mokytojams ir įvairių dalykų mokytojams etninę kultūrą integruojantiems į ugdymo procesą bei aukštųjų mokyklų mokslininkams, tyrėjams, etninės kultūros specialistų rengėjams. Supažindinimas su naujaisiais dokumentais, reglamentuojančiais etninės kultūros puoselėjimą. Lietuvoje 72 ugdymo įstaigos turi vaizdo konferencijų įrangą - [LieDM](#);
- bendradarbiauti su vyriausybinėmis, nevyriausybinėmis, visuomeninėmis organizacijomis, ypač su tėvų forumu ir pan.

PRASMINGŲ SUMANYMŲ ĮGYVENDINIMO

JŪSŲ PASIŪLYMŲ LAUKIAME:

daiva.briediene@upc.smm.lt

ale.vilutiene@upc.smm.lt